

**Strategi 2021–2026 och åtgärdsprogram 2021–2022
för miljöbrottsbekämpning**

STRATEGISKA RIKTLINJER 2026

1. Säkerställa funktionen, delningen av god praxis och kontinuiteten hos det riksomfattande och regionala sektorsövergripande myndighetssamarbetet inom miljöbrottsbekämpning
2. Samordna ministeriernas resultat- och övriga styrning i miljöbrottmål
3. Planera och genomföra gemensam utbildning om miljöbrott för olika myndighetsaktörer
4. Förädla befintlig statistik och uppföljningsinformation och utnyttja den i arbetet med att bekämpa miljöbrott
5. Beakta att nationella lagstiftningsprojekt stöder upptäckt och utredning av miljöbrott. Följa utvecklingen av internationell lagstiftning och EU-lagstiftning om miljöbrott
6. Förebygga miljöbrott genom upplysning och andra åtgärder
7. Organisera uppföljningen av den internationella miljöbrottslighetens utveckling och intensifiera interaktionen mellan myndigheterna i internationella nätverk för miljöbrottsbekämpning

ÅTGÄRDSPROGRAMMET FÖR MILJÖBROTTSBEKÄMPNING FÖR ÅREN 2021–2022

I åtgärdsprogrammet ingår konkreta och aktuella åtgärder med vilka man strävar efter att uppfylla målen i de strategiska riktlinjerna.

Andra åtgärder än sådana som kräver kontinuerlig utveckling och den fas de befinner sig i beskrivs i detta program med följande trafikljus:

Åtgärden har ännu inte inletts

Åtgärden pågår

Åtgärden har genomförts

STRATEGISK RIKTLINJE: Säkerställa funktionen, delningen av god praxis och kontinuiteten hos det riksomfattande och regionala sektorsövergripande myndighetssamarbetet inom miljöbrottsbekämpning

1. Miljöbrottsbekämpningen utvecklas i riksomfattande och regionala samarbetsgrupper

Genomförandet av strategin och åtgärdsprogrammet för miljöbrottsbekämpning och uppdateringen av åtgärdsprogrammet säkerställs i en riksomfattande grupp för myndighetssamarbete som samlas regelbundet.

Samarbetsgruppen följer upp, stöder och koordinerar ett nätverk av regionala grupper för myndighetssamarbete.

Genom pågående projekt utvecklas förundersöknings- och åklagarmyndigheternas praxis och förundersökningssamarbete.

Regionala grupper uppmuntras till växelverkan när det gäller verksamhetsmodeller och bästa praxis, såsom fungerande förebyggande verksamhet hos tillsynsmyndigheterna och polisen, samt att förmedla information om praktiska utmaningar från de regionala grupperna till den riksomfattande samarbetsgruppen via polisens miljöbrottskoordinator.

Uppmärksamhet fästs vid behovet av att kontrollerat överföra sakkunskap och medlemskap i samarbetsnätverken vid personalbyten inom miljöbrottsbekämpningen.

Tidtabell: 2021–2022

Ansvariga aktörer: MM, IM, JM

2. Frågor kring arbetsfördelningen mellan statens och kommunernas tillsynsmyndigheter förtydligas

Arbetsfördelningen och samarbetet mellan närings-, trafik- och miljöcentralerna och kommunerna i miljöbrottmål förtydligas. Räddningsmyndigheternas roll och uppgifter beaktas också. I det första skedet behandlas arbetsfördelningen utifrån verksamhetsätten.

Närings-, trafik- och miljöcentralerna uppmanas att ta upp miljöbrott som tema eller på enskilda inledningsanföranden under miljöskydds dagar som riktar sig till kommunerna.

Möjligheterna att utse kontaktpersoner för miljöbrott vid närings-, trafik- och miljöcentralerna utreds.

Tidtabell: 2021–2022

Ansvariga aktörer: MM, IM och tillsynsmyndigheterna

STRATEGISK RIKTLINJE: Samordna ministeriernas resultat- och övriga styrning i miljöbrottmål

3. Miljöbrottmål styrs av inrikesministeriet, miljöministeriet, arbets- och näringsministeriet, justitieministeriet och finansministeriet

Ministerierna säkerställer genom sin styrning att den underlydande förvaltningen förankrar målen i de strategiska riktlinjerna för miljöbrottsbekämpning i den praktiska verksamheten. Genom styrning ställer inrikesministeriet upp mål när det gäller miljöbrott för Polisstyrelsen och Gränsbevakningsväsendet, miljöministeriet gör detsamma för närings-, trafik- och miljöcentralernas ansvarsområde Miljö, justitieministeriet för åklagarväsendet och finansministeriet för Tullen.

Tidtabell: 2021–2022

Ansvariga aktörer: IM, MM, JM, FM och ANM

4. Man följer hur regionförvaltningsreformen och andra aktuella reformer framskrider och säkerställer att bekämpningen och utredningen av miljöbrott bevaras på nuvarande nivå och effektiviseras

Samarbetsgruppen på riksnivå följer upp pågående förvaltningsförändringar och säkerställer att den nuvarande nivån på miljöbrottsbekämpningen och myndighetssamarbetet inte äventyras. Om gruppen får kännedom om omständigheter som äventyrar miljöbrottsbekämpningen, bereder gruppen åtgärder för att bekämpa skadlig utveckling.

När åklagarnas karriärmöjligheter och specialisering utvecklas beaktas miljöbrott som ett av specialkompetensområdena för åklagare.

Tidtabell: 2021–2022

Ansvariga aktörer: De riksomfattande och regionala grupperna för myndighetssamarbete som inrättats genom strategin för miljöbrottsbekämpning, JM

STRATEGISK RIKTLINJE: Planera och genomföra gemensam utbildning om miljöbrott för olika myndighetsaktörer

5. Kompetensen och den yrkesmässiga utvecklingen hos personer som deltar i myndighetssamarbetet och den befintliga utbildningen om miljöbrott förbättras

Polisyreshögskolan (Polamk) fick i uppdrag att ordna en gemensam utbildning om miljöbrott i samband med åtgärdsprogrammet för miljöbrottsbekämpning 2015–2016. Polisyreshögskolan genomförde ett utbildningsprogram 2017–2018, där man gick igenom de viktigaste typerna av miljöbrott och regleringen i anslutning till dem. Utbildningsmaterialet finns på miljöministeriets förnyade webbplats indelat enligt teman på sidan Förebyggande av förorening av miljön -> Miljöbrott (materialet är tillgängligt på den finska sidan).

Under programperioden ordnas dessutom riktad utbildning om miljöbrott för domare vid allmänna domstolar och andra centrala myndigheter, för vilka det görs en separat bedömning under perioden.

Tidtabell: 2021–2022

Ansvariga aktörer: Polamk, JM och andra myndigheter

STRATEGISK RIKTLINJE: Förädla befintlig statistik och uppföljningsinformation och utnyttja den i arbetet med att bekämpa miljöbrott

6. Det säkerställs att det inte finns några hinder för nödvändigt informationsutbyte mellan myndigheterna. Databaser utnyttjas för att säkerställa effektiv miljöbrottsbekämpning

Man har utrett informationskällor som har betydelse för utvecklingen av systemet för miljöbrottsbekämpning och miljöbrottsutredning. Sådana är åtminstone förundersökningsmyndigheternas och skattemyndighetens databaser, närings-, trafik- och miljöcentralernas datasystem för tillstånds- och tillsynsdata samt kommunernas databaser. Förutom tillgången till databaserna måste man fästa uppmärksamhet vid tolkningen av dem. Digitaliseringen av hela statsförvaltningen leder mot det uppställda målet.

I de regionala grupperna för myndighetssamarbete strävar man efter att följa tingsrätternas miljöbrottspraxis för att skapa en lokal lägesbild.

Tidtabell: 2021–2022

Ansvariga aktörer: Ministerierna och andra aktörer

7. Man utreder den ekonomiska nyttan av miljöbrott och huruvida de medel som samhället sparat i och med miljöbrottsbekämpningen kan returneras till bekämpningsarbetet

Genom statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet genomfördes under 2019–2020 ett projekt där man utredde lägesbilden för den ekonomiska nyttan av miljöbrott (<https://tietokayttoon.fi/-/ymparistorikoshyotyjen-tilannekuva-ymrihy->)

I projektet framgick det att beloppet på den vinning av brott som redan utdömts är betydande, även om det verkar som att en del vinning av brott förblir oidentifierad, inte återkrävs eller att domstolarna inte dömer vinning av brott förverkad. Det verkar särskilt utmanande att förverka vinning av brott om man samtidigt måste avgöra ett krav på återställande. I rekommendationerna i projektets slutrapport föreslogs bland annat följande utvecklingsobjekt: I förundersökningssamarbetet bör mer uppmärksamhet fästas vid identifiering och utredning av vinning av brott, miljöbrottmål ska centraliseras till specialiserade myndigheter, förhållandet mellan återkrav av vinning av brott och återställande ska förtydligas, och utbildning behövs särskilt om identifiering, beräkning och bedömning av vinning av brott.

I projektet kartlades också eventuella sätt att rikta de vinningar av brott som indrivits till staten till verksamhet som förebygger miljöbrott. I utredningen framkom inget sätt som var bättre än övriga alternativ. Dessutom medförde genomförandet av de föreslagna alternativen olika typer av utmaningar.

Tidtabell: 2021–2022

Ansvariga aktörer: MM, JM, IM

STRATEGISK RIKTLINJE: Beakta att nationella lagstiftningsprojekt stöder upptäckt och utredning av miljöbrott. Följa utvecklingen av internationell lagstiftning och EU-lagstiftning om miljöbrott

8. Tillsynsmyndighetens ställning som målsägande i olika miljöbrott utreds

Enligt 188 § 2 mom. i miljöskyddslagen är den statliga tillsynsmyndigheten eller närings-, trafik- och miljöcentralen målsägande i brottmål om allmänt intresse har kränkts. Motsvarande bestämmelse saknas bland annat i naturvårdslagen. När det gäller den finns det ingen målsägande som bevakar det allmänna intresset i förundersökningen och straffprocessen. I samband med reformen av naturvårdslagen 2020–2021 kommer man att behandla införandet av en bestämmelse om närings-, trafik- och miljöcentralens ställning som målsägande i naturvårdslagen.

Tidtabell: 2021

Ansvariga aktörer: MM och tillsynsmyndigheterna

9. Nationellt genomförande av direktivet om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten

Direktivet ska verkställas nationellt senast den 16 december 2021. Syftet med direktivet är att stärka kontrollen av efterlevnaden av unionsrätten och unionspolitik på särskilda områden, däribland miljöskydd, genom att fastställa gemensamma miniminormer som tillgodoser en hög skyddsnivå för personer som rapporterar överträdelser av unionsrätten. De åtgärder som verkställandet av direktivet förutsätter i Finland preciseras i början av 2021. Samarbetsgruppen för miljöbrottsbekämpning följer upp verkställandet och stöder genomförandet av de åtgärder som preciseras i det inom miljöförvaltningen.

Tidtabell: 2021

Ansvariga aktörer: JM och sektorsmyndigheter

10. Man följer utvecklingen av den nationella regleringen mot administrativa påföljder och påverkar utvecklingen av befintliga administrativa påföljder

Ett problem för miljöbrottsbekämpningen har ansetts vara svårigheten att effektivt ställa de ansvariga för små förseelser till svars för sina gärningar så att även ringa gärningar leder till påföljder.

I Sanna Marins regeringsprogram ingår också en skrivelse om att effektiveringen av förebyggandet av miljöbrott och påföljdssystemet bör utredas.

Man deltar i lagberedningen för att ändra miljöskyddslagen för sjöfarten för att säkerställa att systemet för oljeutsläppsavgifter fungerar och för att reglera den administrativa avgiften för svavelutsläpp. Verkställandet och konsekvenserna av en eventuell lagändring följs upp.

Tidtabell: 2021–2022

Ansvariga aktörer: MM, JM och IM

STRATEGISK RIKTLINJE: Förebygga miljöbrott genom upplysning och andra åtgärder

11. Man förstärker den allmänna medvetenheten om förpliktelse som följer av miljö- och naturvårdslagstiftningen och betonar vikten av att anmäla miljöbrott

Genom lämpliga kanaler, såsom regionala aktörer och i synnerhet regionala grupper för myndighetssamarbete, förmedlas information till allmänheten om möjligheterna att förebygga miljöbrott och om procedurerna när man anmäler brott. Man strävar efter att påverka attityderna så att inte ens små miljöförseelser upplevs som acceptabla. Miljöbrott som sker inom företagsverksamhet är ofta också ekonomiska brott. I fråga om miljöbrott är utmaningarna av samma typ som vid bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet.

Utbildningsmaterial som uppkommit inom utbildningsprogrammet för miljöbrottsbekämpning utnyttjas för att öka medvetenheten på olika forum och aktörerna på regional nivå uppmuntras till temaveckor om miljöbrottsbekämpning och intensivövervakning.

Informationskampanjer genomförs om teman som har koppling till miljöbrott, till exempel nedskräpning eller korrekt återvinning.

Övervakningstillslag som genomförs i samarbete mellan olika myndigheter utvecklas för verksamheter som medför risk för miljöbrott.

Tidtabell: 2021–2022

Ansvariga aktörer: MM, JM och IM

STRATEGISK RIKTLINJE: Organisera uppföljningen av den internationella miljöbrottslighetens utveckling och intensifiera interaktionen mellan myndigheterna i internationella nätverk för miljöbrottsbekämpning

12. Man utreder om det är nödvändigt att utvidga uppföljningen av utvecklingen av den internationella miljöbrottsligheten.

Hittills har den internationella miljöbrottsligheten nationellt följts främst av centralkriminalpolisen via INTERPOLs arbetsgrupper. Uppföljningen fortsätter åtminstone i dessa arbetsgrupper. Man säkerställer informationen från det internationella samarbetet till den riksomfattande samarbetsgruppen bland annat när det gäller det aktuella Europol/EMPACT-projektet om miljöbrott. Man strävar efter att effektivare sprida information om EMPACT-projektets internationella prioriteringar och aktuella kampanjer eller åtgärder till de nationella ansvariga myndigheterna.

Det säkerställs att man i det internationella samarbetet beaktar internationellt stigande trender som kan påverka miljöbrott som utreds i Finland, såsom olagliga internationella avfallströmmar och handel med utrotningshotade växter och djur.

Man deltar i internationella miljöbrottskonferenser och strävar efter att ordna nationella möten mellan aktörerna inom nätverket för miljöbrottsbekämpning.

Tidtabell: 2021–2022

Ansvariga aktörer: MM och Tullen, polisförvaltningen/CKP

13. Man bedömer effekterna som det myndighetssamarbete som ökat i och med strategin och åtgärdsprogrammet för miljöbrottsbekämpning haft på befintliga myndighetsgrupper

En gång per år granskas andra grupper för myndighetssamarbete och de ämnen som lyfts fram i dem.

Tidtabell: 2021–2022

Ansvariga aktörer: IM och andra ministerier

Åtgärdsprogrammet för miljöbrottsbekämpning uppdateras och förnyas vid behov med två års mellanrum. För uppföljningen och uppdateringen av genomförandet av åtgärdsprogrammet svarar den riksomfattande och sektorsövergripande myndighetssamarbetsgruppen för miljöbrottsbekämpning.